

การพัฒนาเทคโนโลยีระบบทำความเย็นและปั๊มความร้อนแบบดูดซึม

Development of vapor absorption refrigerator and heat pump

พงษ์สิทธิ์ ศรีกรินทร์

ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

51 หมู่ 1 ถ.เชื่อมสัมพันธ์ แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 10530

โทร. 0-2988-3655 Email: pongsid@mut.ac.th

ศรัทธา อภรณ์รัตน์

สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตู้ ปณ 22 ปตท ธรรมศาสตร์รังสิต คลองหลวง ปทุมธานี 12121

โทร. 0-2986-9009 Email: satha@siit.tu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการรวบรวมการศึกษาและงานวิจัยเกี่ยวกับระบบดูดซึมไอ โดยกล่าวถึงพื้นฐานของระบบ ตลอดจนเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่คิดประดิษฐ์ขึ้นเพื่อเพิ่มสมรรถนะการทำงานของระบบ รวมทั้งคู่มือการทำงานชนิดใหม่ที่ใช้กับระบบดูดซึมไอ ตลอดจนวัฏจักรรูปแบบใหม่ เช่น วัฏจักรร่วมอัด-ดูดซึมไอ วัฏจักรทำความเย็นดูดซึมแบบร่วมกับอีเจกเตอร์ เป็นต้น

ABSTRACT

This paper is a review of the vapor absorption system technologies. Basic of the system, new working fluids and novel absorption cycles such as combined vapor absorption-compression refrigeration cycle, combined ejector-absorption refrigeration cycle and etc. are included.

บทนำ

ความร้อนส่วนใหญ่ในอุตสาหกรรมจะได้อาณาการเผาไหม้เชื้อเพลิง ซึ่งจะมีการระบายความร้อนออกมาหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเสมอ เพื่อให้ระบบสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง นับเป็นการสูญเสียความร้อนปริมาณมากไปโดยเปล่าประโยชน์ แต่ด้วยการใช้ระบบทำความเย็นแบบดูดซึมไอ (vapor absorption refrigeration system) ซึ่งอาศัยพลังงานความร้อนเป็นพลังงานหลักในการเดินระบบ และมักจะเป็นความร้อนที่ระบายทิ้งจากระบบในอุตสาหกรรม ก็จะช่วยลดปริมาณพลังงานไฟฟ้าที่ใช้เพื่อการทำงาน โดยระบบอัดไอ (vapor compression system) ลงได้ ทำให้ปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าโดยรวมลดลง ซึ่งจะส่งผลไปถึงการลดปริมาณก๊าซที่ทำให้เกิดภาวะเรือนกระจก เช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จากการ

เผาไหม้เชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งจะเป็นผลดีต่อสภาพแวดล้อม

ความแตกต่างระหว่างระบบดูดซึมไอกับระบบอัดไออีกประการคือ สารทำความเย็นที่ใช้ในระบบอัดไอบางส่วนใหญ่อจะเป็นสารทำความเย็นประเภท คลอโรฟลูออโรคาร์บอน (CFCs) ซึ่งทำลายโอโซนในชั้นบรรยากาศ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาโลกร้อน (global warming) แต่ในระบบดูดซึมไอนั้นสามารถใช้สารทำงานที่ไม่ทำลายโอโซนในบรรยากาศ จึงทำให้ระบบนี้จึงกลับมาได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันระบบอัดไอก็ยังได้รับความนิยมและครองส่วนแบ่งในตลาดมากกว่าระบบดูดซึมเนื่องจากต้นทุนในการผลิตต่อหน่วยที่ต่ำกว่า ดังนั้นหากต้องการจะให้ระบบดูดซึมได้รับความนิยมมากขึ้นก็จะต้องทำการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบให้สูงขึ้นแต่มีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำให้ได้ในขณะเดียวกัน

การพัฒนาระบบดูดซึมไอ เริ่มต้นขึ้นราวศตวรรษที่ 17 จากการค้นพบวิธีทำน้ำแข็งโดยอาศัยการดูดซึมไอน้ำของกรดซัลฟูริก ภายในถังปิดสนิทที่ปราศจากอากาศ ซึ่งทำให้น้ำบริสุทธิ์ที่บรรจุอยู่ในภาชนะภายในถังดังกล่าวเกิดการระเหยกลายเป็นไอ ส่งผลให้น้ำที่เหลืออยู่มีอุณหภูมิลดลงจนถึงจุดเยือกแข็ง แล้วจึงเกิดเป็นชั้นของน้ำแข็งขึ้นที่ผิวหน้า [1,2] ต่อมาในปี ค.ศ.1810 ได้มีการค้นพบว่าสามารถจะผลิตน้ำแข็งในภาชนะที่บรรจุน้ำซึ่งต่อเชื่อมถึงกับภาชนะที่มีกรดซัลฟูริกบรรจุอยู่ได้ แต่เนื่องจากภาชนะที่บรรจุกรดนั้นถูกกักครอบอากาศจึงรั่วเข้าไปทำให้ไม่สามารถทำงานได้ดังต้องการ ในปี ค.ศ.1859 Ferdinand Carre ได้เสนอเครื่องทำความเย็นแบบใหม่ ซึ่งใช้สารน้ำ-แอมโมเนียเป็นสารทำงาน และได้ทำการจดสิทธิบัตรในปีต่อมาที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และในยุคนั้นเครื่องทำความเย็นชนิดนี้ก็ได้รับความนิยม โดยใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อการทำน้ำแข็ง และเพื่อถนอมอาหาร ซึ่งถือเป็นพื้นฐานในการออกแบบและพัฒนาเครื่องทำความเย็นในยุคต้นๆ ต่อมาในราวศตวรรษที่ 195 มีการนำเอาระบบดูด

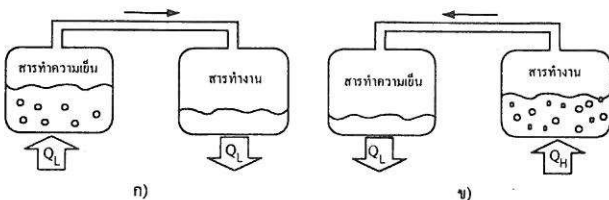
RECEIVED 6 SEPTEMBER, 2002

ACCEPTED 28 FEBRUARY, 2003

ซึมที่ใช้ สารละลายลิเทียมโบรไมด์(LiBr)-น้ำ เป็นสารทำงาน มาใช้ใน เจริญอุตสาหกรรมและระบบดูดซึมแบบความดันสองชั้น เริ่มมีบทบาท ในวงการอุตสาหกรรมในอีก 2-3 ปีต่อมา และถือเป็นมาตรฐาน สำหรับวัฏจักรทำความเย็นประสิทธิภาพสูงซึ่งใช้พลังงานความร้อน เป็นหลักในการเดินระบบ

หลักการการทำงานของระบบดูดซึม

สารทำงานที่ใช้ในวัฏจักรทำความเย็นแบบดูดซึม ประกอบด้วย สารทำความเย็น และสารดูดซึม หลักการทำงานของวัฏจักร สามารถแสดงให้เห็นจากรูป 1k ภาษะทั้งสองเชื่อมต่อกัน ภาษะทางซ้ายมีสารทำความเย็นเหลว ส่วนภาษะทางขวามีสารทำงาน (สาร ดูดกลืน/สารทำความเย็น)

รูปที่ 1

สารทำงานในภาษะทางขวามือจะดูดกลืนไอสารทำความเย็นจากภาษะทางซ้ายมือ ทำให้ความดันในภาษะทางซ้ายลดลง เป็นผลให้อุณหภูมิของสารทำความเย็นที่เหลืออยู่ในภาษะทางซ้าย ลดลงเกิดผลการทำความเย็นขึ้น ในขณะที่ความเข้มข้นของสาร ทำงานในภาษะทางขวามือจะเจือจางลงเนื่องจากสัดส่วนของสารทำ ความเย็นที่เพิ่มปริมาณสูงขึ้นเพราะดูดซึมไอสารทำความเย็นเข้ามา โดยปกติแล้วกระบวนการดูดซึมจะเป็นกระบวนการคายความร้อน (exothermic process) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำการถ่ายเทความร้อน ออกจากกระบวนการอย่างเหมาะสม เพื่อจะคงความสามารถในการดูด ซึมไว้ให้ได้ในระดับที่ต้องการ

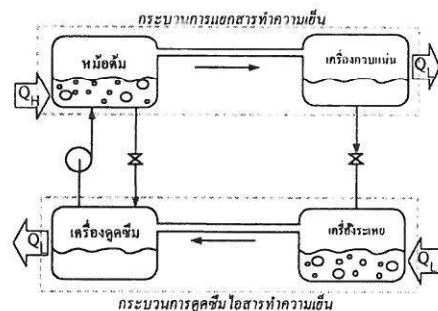
เมื่อกระบวนการดูดซึมไอดำเนินไปจนสารทำงานเกิดการ อิ่มตัว กระบวนการดูดซึมก็จะหยุดลง จึงต้องทำการแยกสารทำความ เย็นออกจากสารทำงานซึ่งอิ่มตัวนั้น ปกติการแยกสารทำความเย็นออก จากสารทำงานนั้นจะกระทำโดยใช้ความร้อน ภายใต้อุณหภูมิเดียวกัน นั้นสารดูดซึมจะมีจุดเดือดที่แตกต่างกับสารทำความเย็นอย่างเห็นได้ ชัด เมื่อพิจารณาตามรูป 1x พบว่าความร้อนที่ถ่ายเทให้แก่อากาศทาง ขวาจะทำให้สารทำความเย็นกลายเป็นไอ และแยกตัวออกมาจากสาร ทำงานที่เจือจาง แล้วไอสารทำความเย็นจะผ่านไปยังภาษะทางซ้ายมือ เพื่อควบแน่นเป็นของเหลวโดยระบายความร้อนออกไป

จากกระบวนการที่เกิดขึ้นทั้งสองนี้พบว่า การทำความเย็น จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง เพราะไม่สามารถทำให้ทั้งสอง กระบวนการทำงานได้พร้อมๆกัน จึงได้มีการคิดค้นรูปแบบของวัฏ จักรทำความเย็นแบบดูดซึมซึ่งสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องดัง

แสดงในรูปที่ 2 ซึ่งจะเห็นว่ากระบวนการแยกสารทำความเย็นนั้นเกิด ขึ้นภายใต้อุณหภูมิและความดันที่สูง ในขณะที่กระบวนการดูดซึมไอ และการระเหยไอก็เพื่อกำเนิดผลการทำความเย็นจะเกิดขึ้นภายใต้อุณหภูมิ และความดันที่ต่ำกว่า ดังนั้นจึงต้องมีการติดตั้งปั๊มและอุปกรณ์ลดความดันเพิ่ม ขึ้นในระบบเพื่อช่วยในการหมุนเวียนสารทำงานให้ได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถทำงานอย่างเป็นวัฏจักรได้ ปกติการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของระบบการทำความเย็นแบบดูดซึมจะกระทำโดยการเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การทำความเย็น (coefficient of performance, COP) ซึ่งนิยามด้วยความสัมพันธ์ต่อไปนี้

$$COP = \frac{\text{ผลการทำความเย็นที่เครื่องระเหย}}{\text{ปริมาณความร้อนของหม้อต้ม + งานของปั๊ม}}$$

แต่ในทางปฏิบัติมักจะไม่นำค่า งานของปั๊มมารวมเพื่อคำนวณค่า สมรรถนะของระบบทำความเย็นดูดซึม เพราะมีค่าน้อยเมื่อเปรียบ เทียบกับค่า ปริมาณความร้อนของหม้อต้ม ในกรณีค่าสัมประสิทธิ์การ ทำความร้อนของปั๊มความร้อนจะสามารถหาได้ จากสมการเดิม แต่ เปลี่ยนค่าผลการทำความเย็นที่เครื่องระเหย เป็น ผลการทำความร้อนที่ เครื่องควบแน่นแทน

รูปที่ 2

สารทำงานที่ใช้ในระบบทำความเย็นดูดซึม

สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อสมรรถนะของระบบทำ ความเย็นดูดซึมก็คือ คุณสมบัติของสารทำงานที่ใช้ [3] คุณสมบัติที่จ ำเป็นอย่างหนึ่งของคู่สารทำความเย็นและสารดูดซึมก็คือ สารทำงาน สถานะของเหลวที่อยู่ภายใต้อุณหภูมิและความดันที่แตกต่างกัน สาร ทำความเย็นต้องสามารถละลายในสารทำงานได้ด้วยปริมาณที่แตกต่างกัน เพื่อให้มีช่วงของการดูดซึมไอสารทำความเย็นได้ในระดับที่เหมาะสม กับสภาวะการทำงานในวัฏจักร นอกจากคู่สารทำงานควรจะต้องมี เสถียรภาพทางเคมี ไม่เป็นพิษ ไม่ก่อให้เกิดการระเบิด และควรมีคุณสมบัติเพิ่มเติมอีกดังนี้ [4]

- ความแตกต่างของจุดเดือด ระหว่างสารทำความเย็นบริสุทธิ์กับสารละลาย ภายใต้อุณหภูมิเดียวกันควรมีค่า แตกต่างกันให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

- สารทำความเย็นควรมีค่าความร้อนแฝงของการกลายเปลี่ยนไอสูง และมีความสามารถในการคงความเข้มข้นในสารละลายได้ดี เพื่อลดอัตราการไหลเวียนสารทำงาน(ต่อหนึ่งหน่วยมวลสารทำความเย็นที่ผลิตได้) ระหว่างหม้อต้มกับเครื่องดูดซึมให้ต่ำที่สุด
- คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับการไหล อันเป็นผลต่อการถ่ายเทความร้อนและมวล เช่น ความหนืด ค่าการนำความร้อนสัมประสิทธิ์การแพร่กระจาย ควรค่าอยู่ในช่วงที่เหมาะสมต่อการใช้งาน
- ควรเป็นสารที่ไม่เป็นพิษ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และราคาถูก

มีการศึกษาเกี่ยวกับคู่สารทำงานในระบบทำความเย็นดูดซึมอยู่มากมาย Macriss [5] ได้นำเสนอรายชื่อของคู่สารทำงานที่ใช้ในระบบดูดซึมอันประกอบไปด้วย สารทำความเย็นถึง 40 ชนิด และสารดูดซึมอีก 200 ชนิด ซึ่งอยู่ในรูปของสารประกอบ แต่สารทำงานที่เป็นที่นิยมใช้กันมากคือ น้ำ-แอมโมเนีย และ LiBr-น้ำ

สารทำงานน้ำ-แอมโมเนีย เป็นสารที่ใช้ในระบบดูดซึมไอมานับตั้งแต่ยุคที่เริ่มมีการคิดประดิษฐ์จักรนี้ขึ้นมา โดยใช้ทั้งเพื่อการทำความร้อนและการทำความเย็น เนื่องจากทั้งสารทำความเย็นซึ่งก็คือ แอมโมเนีย และสารดูดซึมคือน้ำ ต่างก็มีเสถียรภาพสูงภายใต้สภาวะการทำงานซึ่งมีช่วงอุณหภูมิและความดันที่กว้าง นอกจากนี้ แอมโมเนียก็มีค่าความร้อนแฝงของการกลายเปลี่ยนไอสูง อันเป็นที่พึงประสงค์ของวัฏจักรซึ่งต้องการสมรรถนะการทำงานที่ดี ระบบที่ใช้คู่สารทำงานนี้สามารถใช้งานเพื่อการทำความร้อนในระดับอุณหภูมิต่ำมากได้ เนื่องจากจุดเดือดของแอมโมเนียที่ความดันบรรยากาศปกติจะอยู่ที่ประมาณ -77°C แต่เนื่องจากทั้งน้ำและแอมโมเนียเมื่อได้รับความร้อนต่างก็สามารถกลายเปลี่ยนไอได้ทั้งคู่ ดังนั้นจึงต้องมีการติดตั้งอุปกรณ์พิเศษเพิ่มเติม เพื่อช่วยควบแน่นไอน้ำที่ระเหยเป็นไอให้กลับลงมาโดยไม่ให้ผ่านเข้าไปในเครื่องควบแน่น เพราะถ้าหากไอน้ำเข้าไปแล้วควบแน่นลงมารวมกับสารทำความเย็นในรูปของเหลว จะทำให้อุณหภูมิผลการทำความเย็นในเครื่องระเหยเกิดเบี่ยงเบนไปจากสภาวะที่ออกแบบไว้ ข้อด้อยของระบบที่ใช้สารนี้คือ มีความดันในระบบสูง สารทำงานเป็นพิษและทำให้เกิดการกัดกร่อนโดยจะทำปฏิกิริยากับวัสดุที่มีส่วนประกอบของทองแดง อย่างไรก็ตามทั้งน้ำและแอมโมเนียต่างก็เป็นสารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีราคาถูก คุณสมบัติของสารทำงานคู่นี้สามารถหาได้จากเอกสารอ้างอิง [6-10]

ระบบทำความเย็นแบบดูดซึมที่ใช้ LiBr-น้ำ นั้นเริ่มขึ้นในราวปี ค.ศ.1930 [11] ข้อดีของคู่สารทำงานนี้ก็คือ สารดูดซึมที่ใช้ (LiBr) ไม่ระเหยกลายเป็นไอ และค่าความร้อนแฝงของการกลายเปลี่ยนไอของสารทำความเย็น(น้ำ)มีค่าสูง แต่ก็มีข้อจำกัดในการใช้งานคือ อุณหภูมิของการทำความเย็นต้องสูงกว่า 0°C ไม่งั้นสารทำความ

เย็นจะแข็งตัว นอกจากนี้ความดันทำงานต้องเป็นความดันสูญญากาศ และเมื่อสารทำงานมีความเข้มข้นสูง สารละลาย LiBr-น้ำ จะเกิดการตกผลึก และยังมีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากสารกัดกร่อน [12-16] และยังมีการใช้สารเติมบางชนิดเพื่อช่วยลดการกัดกร่อน [17-20] หรือเติมไปเพื่อให้สารทำงานมีความสามารถในการถ่ายเทมวลและความร้อนที่ดีขึ้น [21-25]

ถึงแม้ว่าจะมีการใช้ LiBr-น้ำ และ น้ำ-แอมโมเนีย เป็นสารทำงานในระบบดูดซึมไอมานานแล้วก็ตาม ยังมีการศึกษาวิจัยและค้นคว้าเพื่อหาสารทำงานชนิดใหม่มาใช้งานกับระบบดูดซึมไออ้อย่างสม่ำเสมอ ตัวอย่างเช่นการใช้งานสารทำความเย็นประเภทฟลูออโรคาร์บอน คือ R22 และ R12 ซึ่งก็เป็นที่นิยม เพราะสามารถละลายในตัวทำละลายอินทรีย์ได้หลายชนิด [26] ที่เด่นๆคือ DMETEG (Dimethyl Ether of Tetraethylene Glycol) และ DMF (Dimethyl Formamide) มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ทำการศึกษากับสารทำงานลักษณะเช่นนี้ [27-32]

สารทำงานที่ใช้เกลืออนินทรีย์เป็นสารดูดซึม เช่น LiBr-น้ำ NaOH-น้ำ ก็น่าจะเป็นสารละลายที่มีความเหมาะสมต่อการใช้งานกับระบบดูดซึมไอมาก [33] หากสามารถแก้ไขเรื่องการตกผลึกในสภาวะที่มีความเข้มข้นสูงเมื่ออุณหภูมิสูงได้ มีการศึกษาพบว่า การเติมเกลือตัวที่ละลายในสารผสม ดังเช่น $\text{LiBr}+\text{ZnBr}_2$ -น้ำ จะช่วยเพิ่มความสามารถในการละลายได้ นอกจากนี้ยังมีการทดสอบ สารละลายอีกหลายชนิดเพื่อการใช้งานในระบบดูดซึม [34-36]

การพัฒนาของเครื่องดูดซึมไอ

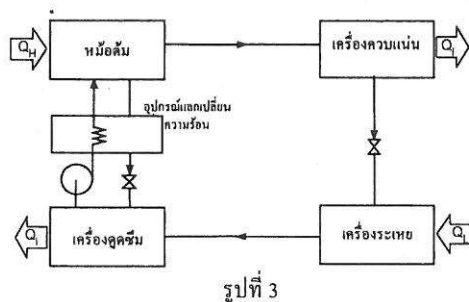
ส่วนสำคัญที่อาจถือเป็นหัวใจของระบบดูดซึมไอคือเครื่องดูดซึม [37] แต่จากผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนการไหลเวียนสารทำงานในระบบ (สารทำงานที่หมุนเวียนต่อหนึ่งหน่วยสารทำความเย็นที่ได้) มักจะมีค่ามากกว่าที่ได้จากการคำนวณตามทฤษฎี เนื่องจากสารทำงานในเครื่องดูดซึมไม่อยู่ในสภาวะสมดุล จากการวิจัยที่ศึกษาถึงการพัฒนากระบวนการดูดซึมพบว่าเครื่องดูดซึมที่นิยมใช้กับระบบ LiBr-น้ำ จะเป็นแบบ falling film ซึ่งมีการหล่อเย็นด้วยน้ำ [38-45] ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการดูดซึมให้สูงขึ้น โดยถ่ายเทความร้อนที่เกิดขึ้นเนื่องจากกระบวนการดูดซึมไอออก อย่างไรก็ตามหากต้องการการดูดซึมที่ดี อัตราการหมุนเวียนสารทำงานก็ต้องสูงขึ้นด้วยเช่นกัน เครื่องดูดซึมอีกแบบหนึ่งคือแบบล้อยหมุน [46] สามารถดูดซึมไอสารทำความเย็นในขณะที่กำลังหมุน โดยอาศัยผิวของของเหลวที่แผ่ปกคลุมบนผิวของล้อกลวงซึ่งเย็น [47-48] หากเปรียบเทียบกับเครื่องดูดซึมแบบเดิมที่มีพื้นที่ผิวในการดูดซึมที่เท่ากันพบว่าอัตราการดูดซึมของแบบล้อยหมุนจะสูงกว่ามาก ดังนั้นขนาดของเครื่องดูดซึมที่ใช้หลักการล้อยหมุนนี้จึงสามารถออกแบบให้มีขนาดเล็ก

กว่าแบบfalling filmได้ ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องดูดซึมที่ใช้ น้ำ-แอมโมเนียปรากฏในเอกสารอ้างอิง [49-51]

วัฏจักรดูดซึมแบบต่างๆ

1. แบบความดันชั้นเดียว

เป็นวัฏจักรที่นิยมใช้กันมากที่สุดเนื่องจากเป็นวัฏจักรพื้นฐาน ที่ไม่มีความซับซ้อน รูปแบบของวัฏจักรมีอยู่สองแบบหลักๆ ขึ้นอยู่กับสารทำงานที่ใช้ รูปที่ 3 เป็นระบบความดันชั้นเดียวซึ่งใช้สารดูดซึมประเภทที่ไม่ระเหยเป็นไอ เช่น LiBr-น้ำ เป็นต้น

พลังงานความร้อนอุณหภูมิสูงที่ถ่ายเทให้กับหม้อต้ม จะใช้เพื่อเพิ่มอุณหภูมิสารละลายขึ้นจากอุณหภูมิของเครื่องดูดซึม (ระบบที่ที่เครื่องดูดซึมระหว่างกระบวนการดูดซึม) รวมทั้งแยกไอสารทำความเย็นออกจากสารละลาย (ระบบที่ผู้ส่งตัวเคลื่อนที่เครื่องควบแน่นไอ) จะเห็นว่าความร้อนอุณหภูมิสูงที่หม้อต้มกลายเป็นการสูญเสียที่เครื่องดูดซึมและเครื่องควบแน่น ก่อให้เกิดการย้อนกลับไม่ได้ขึ้นในระบบ แต่การย้อนกลับไม่ได้นี้สามารถลดลงได้โดยการติดตั้งอุปกรณ์แลกเปลี่ยนความร้อนระหว่างสารละลายดังแสดงในรูปที่ 3 ซึ่งจะช่วยให้ถ่ายเทความร้อนจากสารทำงานที่ออกจากหม้อต้มให้แก่สารทำงานที่กำลังจะเข้าสู่หม้อต้ม เป็นผลให้ปริมาณความร้อนที่ต้องให้แก่หม้อต้มลดลงจึงช่วยให้ค่า COP ของระบบเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถช่วยลดขนาดของเครื่องดูดซึมลงได้ เนื่องจากปริมาณความร้อนที่ต้องระบายออกไปสู่สิ่งแวดล้อมมีค่าลดลง จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความร้อนมากเท่าเดิม จากผลจากการทดลองแสดงให้เห็นว่าการใช้เครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนสามารถช่วยเพิ่ม COP ขึ้นได้ถึง 60% [37]

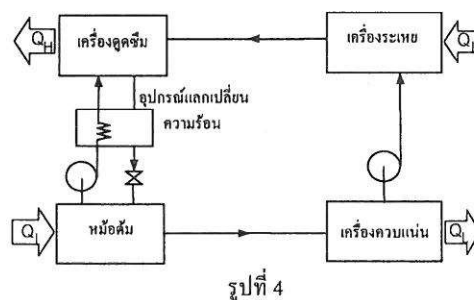
กรณีที่สารทำงานซึ่งมีสารดูดซึมที่สามารถระเหยเป็นไอได้ เช่น น้ำในระบบ น้ำ-แอมโมเนีย จำเป็นต้องติดตั้งเครื่องแยกเพิ่มเติมเพื่อใช้ควบแน่นไอสารดูดซึมซึ่งระเหยขึ้นมาจากหม้อต้มกลับลงมา ทำให้ไอที่จะไปควบแน่นในเครื่องควบแน่นมีความบริสุทธิ์มากขึ้น เพราะการที่ไอสารดูดซึมหลุดเข้าไปควบแน่นเป็นของเหลวในเครื่องควบแน่นจะเป็นผลให้สมรรถนะของระบบลดต่ำลง

นอกจากสารทำงานทั้งสองชนิดที่กล่าวมาแล้วคือ น้ำ-แอมโมเนีย และ LiBr-น้ำ แล้วยังมีการศึกษาเกี่ยวกับระบบดูดซึมแบบความดันชั้นเดียวกับสารทำงานอื่นๆอีกเช่น LiNO₃-แอมโมเนีย [52],

LiBr+ZnBr₂/CH₃OH [53], LiNO₃+KNO₃+NaNO₃/น้ำ [54], LiCl/น้ำ [55], Glycerol/water [56]

2 วัฏจักรแปลงความร้อน

ระบบดูดซึมไอโดยทั่วไปจะแลกเปลี่ยนความร้อนกับแหล่งความร้อนภายนอก 3 ระดับอุณหภูมิคือ ระดับอุณหภูมิต่ำ ปานกลาง และสูง เมื่อใช้เป็นปั๊มความร้อนหรืออุปกรณ์ทำความเย็น ความร้อนในการเดินระบบจะเป็นความร้อนจากแหล่งความร้อนระดับอุณหภูมิสูง และผลการทำความเย็นที่ได้จะเกิดขึ้นที่ระดับอุณหภูมิต่ำ โดยระบายความร้อนออกที่ระดับอุณหภูมิปานกลางแต่วัฏจักรแปลงความร้อนดูดซึมไอหรือปั๊มความร้อนดูดซึมแบบย้อนกลับจะใช้ความร้อนระดับอุณหภูมิปานกลางเพื่อเดินระบบ ปกติคือความร้อนทั้งจากอุตสาหกรรม และระบายความร้อนออกที่ระดับอุณหภูมิต่ำสู่สิ่งแวดล้อม โดยความร้อนที่นำไปใช้ประโยชน์จะเป็นความร้อนที่ระดับอุณหภูมิสูงสุดของวัฏจักร ดังนั้นระบบแปลงความร้อนจึงถือเป็นการเพิ่มระดับอุณหภูมิของความร้อนทิ้งให้สูงขึ้นโดยอาศัยงานเพียงบางส่วนเท่านั้นเพื่อหมุนเวียนสารทำงาน

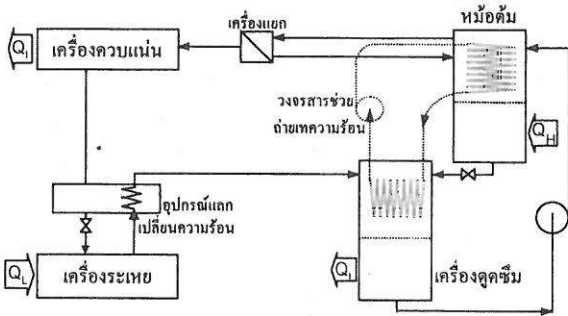

แผนภาพของระบบแปลงความร้อนดูดซึมแสดงในรูปที่ 4 จะเห็นว่าอุปกรณ์ของวัฏจักรนี้จะคล้ายกับวัฏจักรดูดซึมแบบความดันชั้นเดียว แตกต่างตรงที่จะเปลี่ยนอุปกรณ์ลดความดันติดตั้งอยู่ระหว่างเครื่องควบแน่นกับเครื่องระเหยจะถูกเปลี่ยนเป็นปั๊มแทนความร้อนที่ใช้เดินระบบซึ่งได้จากความร้อนทิ้งในอุตสาหกรรมจะถ่ายเทสู่หม้อต้มเพื่อใช้แยกสารทำความเย็นตามปกติ สารทำความเย็นเหลวในเครื่องควบแน่นจะถูกปั๊มส่งไปยังเครื่องระเหยด้วยความดันที่สูงขึ้น สารทำความเย็นจะระเหยโดยรับความร้อนจากแหล่งความร้อนอุณหภูมิเช่นเดียวกับที่หม้อต้มนั่นเอง (ระบบแปลงความร้อนดูดซึมโดยทั่วไปจะทำงานที่ในหม้อต้มที่เท่ากับระดับอุณหภูมิในเครื่องระเหย) ส่วนความร้อนที่ระบายจากเครื่องดูดซึมก็จะเป็นความร้อนระดับอุณหภูมิสูงที่นำไปใช้ประโยชน์

พลังงานความร้อนจากแสงแดด ความร้อนทิ้งจากอุตสาหกรรม ถือเป็นความร้อนคุณภาพต่ำ ซึ่งสามารถจะปรับปรุงให้มีอุณหภูมิที่สูงขึ้นได้โดยอาศัยอุปกรณ์แปลงความร้อน [57-59] ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของตัวแปลงความร้อนดูดซึมซึ่งใช้สาร

49

DAHX (desorber/absorber heat exchanger) ก็ได้ การใช้ GAX ก็เพื่อจุดประสงค์ในการเพิ่มสมรรถนะของวัฏจักรทำความเย็นดูดซึมแบบความดันชั้นเดียวให้สูงขึ้นเทียบเท่ากับวัฏจักรแบบความดันสองชั้น โดยอาศัยหลักการทำงานของวัฏจักรความดันสองชั้นแบบขนาน (เช่น วัฏจักรที่ใช้ น้ำ-แอมโมเนีย เป็นสารทำงาน) วัฏจักรนี้ริเริ่มโดย Altenkirch และ Tenckhoff [71-72] ดังแสดงในรูปที่ 7

รูปที่ 7

อาจพิจารณาหม้อต้มและเครื่องดูดซึมเป็นเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนแบบไหลสวนทางกัน โดยสารทำงานเดือดจากหม้อต้มพร้อมกับไอสารทำความเย็นจากเครื่องระเหยจะไหลเข้ามาทางด้านบนของเครื่องดูดซึม ขณะเดียวกันก็จะเกิดการระบายความร้อนอุณหภูมิต่ำของกระบวนการดูดซึมออกจากส่วนบนของเครื่องดูดซึมไปสู่หม้อต้ม ในขณะที่ส่วนล่างของเครื่องดูดซึมก็จะระบายความร้อนออกสู่สิ่งแวดล้อมเพื่อความสามารถในการดูดซึมไอสารทำความเย็นไว้ สารทำงานเข้มข้นจากเครื่องดูดซึมจะผ่านเข้ามาทางด้านบนของหม้อต้มเพื่อรับความร้อนจากเครื่องดูดซึมเพื่อแยกสารทำความเย็นออกไป ความร้อนจากแหล่งภายนอกจะถ่ายเทเข้ามายังส่วนล่างของหม้อต้มดังแสดงในรูปจะเห็นว่ามีการใช้วงจรช่วยถ่ายเทความร้อนระหว่างหม้อต้มและเครื่องดูดซึมเพิ่มขึ้นมา การศึกษาเกี่ยวกับระบบลักษณะนี้ปรากฏในเอกสารอ้างอิง [73-78]

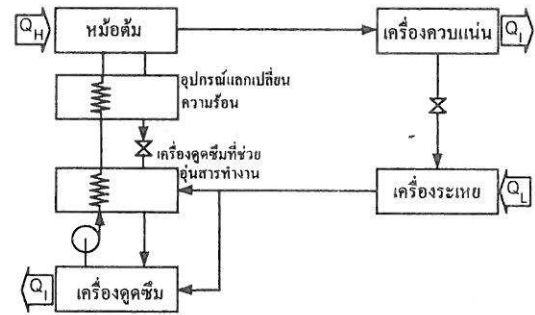
5 วัฏจักรการทำความเย็นโดยความร้อนทั้งจากเครื่องดูดซึม

การใช้เครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนระหว่างสารทำงานสามารถช่วยเพิ่มค่า COP ของระบบได้ เช่น การอุ่นสารทำงานเข้มข้นจากเครื่องดูดซึมก่อนจะเข้าสู่หม้อต้มเพื่อรับความร้อน จะช่วยลดปริมาณพลังงานที่ต้องใช้ในหม้อต้มลงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดึงเอาความร้อนทั้งจากเครื่องดูดซึมเพื่อใช้เพิ่มอุณหภูมิของสารทำงานเข้มข้นก่อนจะเข้าสู่หม้อต้มให้สูงขึ้นก็จะเป็นการช่วยลดพลังงานที่ต้องใช้ในหม้อต้มลงได้เช่นกัน

ลักษณะจะคล้ายกับระบบ GAX คือจะแบ่งเครื่องดูดซึมออกเป็นสองส่วน โดยส่วนที่มีความร้อนจากการดูดซึมในระดับอุณหภูมิต่ำกว่าจะระบายความร้อนออกสู่สิ่งแวดล้อม ในขณะที่ส่วนอุณหภูมิสูงจะใช้เพื่ออุ่นสารทำงานเข้มข้นดังแสดงในรูปที่ 8 เพราะ

ฉะนั้นปริมาณความร้อนที่ให้แก่มอเตอร์ก็ลดลง เป็นผลทำให้ค่า COP เพิ่มขึ้น

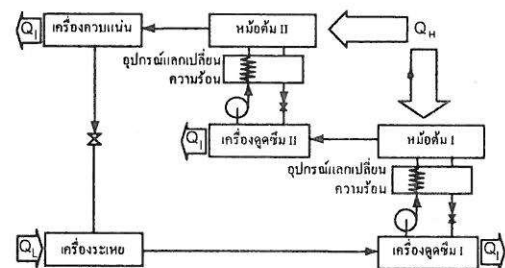
จากการศึกษาทางทฤษฎีโดยใช้สารทำงาน น้ำ-แอมโมเนีย LiNO_3 -แอมโมเนีย [79-80] พบว่าวัฏจักรลักษณะนี้สามารถจะช่วยทำให้ค่า COP สูงขึ้นได้ถึงประมาณ 10%

รูปที่ 8

6 วัฏจักรทำความเย็นดูดซึมแบบความดันครึ่งชั้น

โดยทั่วไประบบทำความเย็นแบบดูดซึมจะทำงานเมื่อความเข้มข้นของสารทำงานในเครื่องดูดซึมมีค่าสูงกว่าในหม้อต้ม และอุณหภูมิของสารทำงานสูงขึ้นหรือความดันของสารทำงานต่ำลง จะเป็นผลทำให้สัดส่วนของสารทำความเย็นที่สามารถจะมีได้ในสารทำงานลดลง และหากอุณหภูมิในหม้อต้มลดต่ำลง จะเป็นผลให้อัตราการหมุนเวียนสารทำงานต้องเพิ่มสูงขึ้นทำให้ค่า COP ลดลง แต่ถ้าหาก ลดอุณหภูมิลงต่ำเกินไประบบก็จะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้

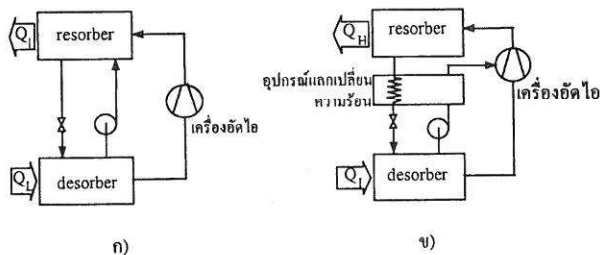
รูปที่ 9

แนวคิดของวัฏจักรความดันครึ่งชั้นนี้เกิดขึ้นมาเพื่อให้สามารถใช้งานระบบดูดซึมกับแหล่งความร้อนอุณหภูมิต่ำได้ [81] ดังแสดงในรูปที่ 9 ลักษณะรูปแบบของวัฏจักรนี้จะคล้ายกับวัฏจักรดูดซึมแบบความดันสองชั้นที่ใช้ น้ำ-แอมโมเนีย เป็นสารทำงาน แตกต่างกันที่ทิศทางการถ่ายเทความร้อน เพราะความร้อนจากแหล่งความร้อนภายนอกจะถ่ายเทให้กับหม้อต้มทั้งสอง และความร้อนจากเครื่องดูดซึมทั้งคู่จะระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมโดยตรง หม้อต้ม I และเครื่องดูดซึม II จะทำงานภายใต้ความดันระดับปานกลางของระบบ ทำให้สามารถรักษาอัตราการไหลเวียนสารทำงานระหว่าง หม้อต้ม I และ เครื่องดูดซึม I รวมทั้ง หม้อต้ม II และ เครื่องดูดซึม II ไว้ใน

ระดับที่ไม่สูงนัก อย่างไรก็ตาม ค่า COP ของวัฏจักรนี้มีค่าที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากการระบายความร้อนออกมากกว่าแบบความดันชั้นเดียวถึงเกือบ 50% [82] แต่ก็คุ้มค่าเมื่อแลกกับการที่ระบบสามารถทำงานได้โดยอาศัยความร้อนจากแหล่งอุณหภูมิที่ต่ำกว่าวัฏจักรดูดซึมแบบอื่น

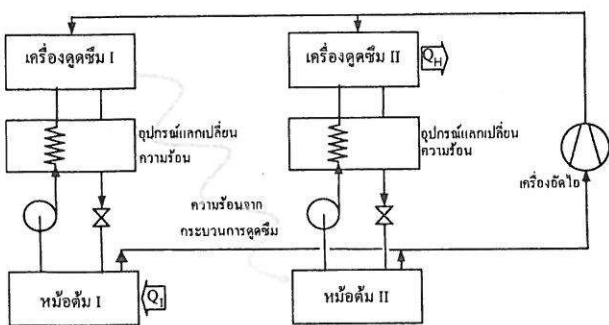
7 วัฏจักรร่วมอัดไอ-ดูดซึมไอ

แผนภาพของระบบร่วมอัดไอ-ดูดซึมไอ แสดงอยู่ในรูปที่ 10ก จะสังเกตว่าเครื่องควบแน่นและเครื่องระเหยของระบบอัดไอแบบเดิม นั้นถูกแทนที่ด้วย resorber (เครื่องดูดซึมไอ) และ desorber (เครื่องกำเนิดไอ) จึงทำให้ความดันแตกต่างกันระหว่างทางเข้า-ออกของเครื่องอัดจะมีค่าต่ำกว่าระบบอัดไอแบบเดิมมากภายใต้สภาวะทำงานเดียวกัน (ด้วยอุณหภูมิสิ่งแวดล้อมและอุณหภูมิการทำงานเช่นที่เท่ากัน) จึงเป็นที่คาดได้ว่า COP ของระบบย่อมจะดีกว่าระบบอัดไอแบบเดิม Altenkirch ประดิษฐ์เครื่องที่ใช้หลักการนี้ขึ้นเป็นเครื่องแรกในปี ค.ศ.1950 โดยเน้นศักยภาพด้านการประหยัดพลังงาน [82] ระบบนี้สามารถใช้งานเป็นปั๊มความร้อนได้ ดังแสดงในรูปที่ 10ข ซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดย Machielsen [83]

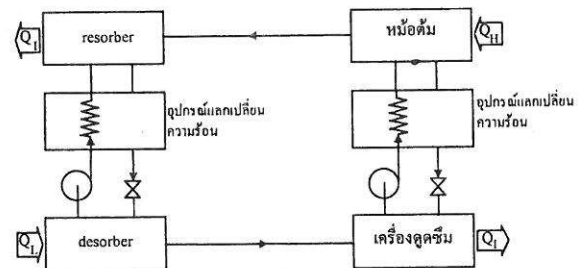
รูปที่ 10

รูปแบบที่น่าสนใจอีกแบบคือ วัฏจักรร่วมอัดไอ-ดูดซึมไอแบบความดันสองชั้น ดังแสดงในรูปที่ 11 โดยความร้อนที่ระบายออกมาจากเครื่องดูดซึมความดันชั้นแรก จะถ่ายเทให้กับหม้อต้มในความดันชั้นที่สอง ถือเป็นการถ่ายเทความร้อนที่เกิดขึ้นภายใน อันเป็นการช่วยลดความแตกต่างของอุณหภูมิที่ต้องมีเนื่องจากการใช้เครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนลงไปได้ มีการนำแนวคิดลักษณะเช่นนี้มาใช้และประสบความสำเร็จอย่างดีในงานวิจัยอื่น [83-85]

รูปที่ 11

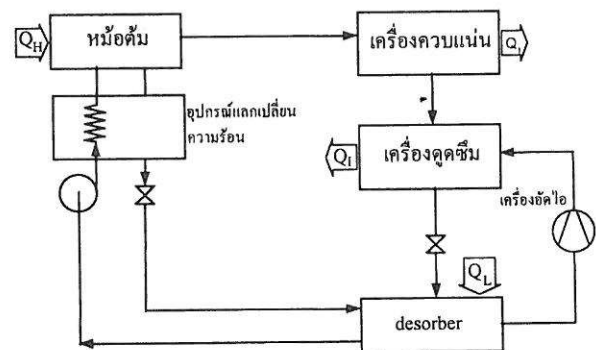
วัฏจักรอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเสนอโดย Cacciola และคณะ [86] เป็นดังแสดงในรูปที่ 12 มีการใช้สารทำงานสองคู่ คือ น้ำ-แอมโมเนีย และ KHO-น้ำ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องแยก นอกจากนี้ยังช่วยลดความดันสูงสุดของระบบ น้ำ-แอมโมเนียลงได้ ระบบนี้ยังสามารถทำงานได้ภายใต้อุณหภูมิที่ต่ำกว่า 0°C ได้โดยไม่มีปัญหาในเรื่องการแข็งตัวหรือการตกผลึกของสารทำงาน

รูปที่ 12

Groll และ Rademacher [87] ได้นำเสนอผลการทดลองชุดแรกของวัฏจักรร่วมอัดไอ-ดูดซึมไอ ที่มีการใช้เครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนระหว่าง desorber และเครื่องดูดซึม ซึ่งปรับปรุงจากระบบซึ่งมีวงจรสารทำงานสองชั้นของ Rane และ Rademacher [84] และ Rane และคณะ [85] ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นพื้นฐานของวัฏจักร GAX トラบจนปัจจุบัน

8. วัฏจักร sorption-resorption

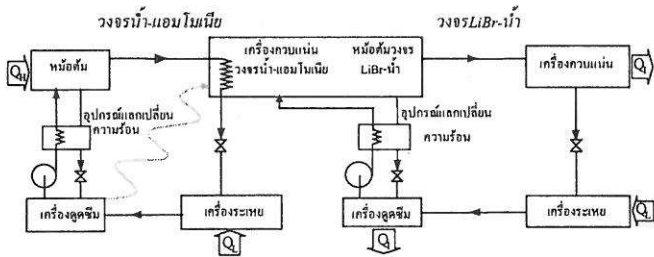
รูปที่ 13

แนวความคิดของวัฏจักร sorption-resorption เริ่มมาจาก Altenkirch ตั้งแต่ปี ค.ศ.1913 โดยใช้วงจรของสารทำงานสองวงจร และได้นำเอา resorber และ desorber มาใช้แทนในส่วนเครื่องควบแน่นและเครื่องระเหยของระบบดูดซึมแบบความดันชั้นเดียว ดังแสดงในรูปที่ 13 [87] ด้วยวงจรการทำงานที่เพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งวงจรนั้น ทำให้การออกแบบตลอดจนกระบวนการทำงานมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เนื่องจากความเข้มข้นของสารทำงานสามารถจะแปรค่าได้นอกเหนือไปจากค่าที่ออกแบบเพียงค่าเดียว ทำให้มีความคล่องตัวใน

ปรับเปลี่ยนค่าสภาวะการทำงานของเครื่องในแต่ละส่วนได้ตามสภาพของการใช้งาน

9 วัฏจักรทำความเย็นดูดซึมแบบคู่ขนาน

แนวคิดของวัฏจักรนี้คล้ายกับระบบดูดซึมแบบความดันสองชั้นที่ทำงานขนานกัน แตกต่างกันตรงที่วัฏจักรนี้แยกการทำงานออกเป็นสองวัฏจักร เนื่องจากใช้สารทำงานที่แตกต่างกัน คือ น้ำ-แอมโมเนีย และ LiBr-น้ำ ซึ่งไม่สามารถผสมกันได้เพราะความดันในการทำงานที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

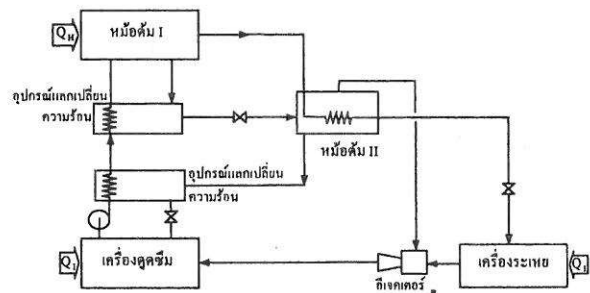
รูปที่ 14

Hanna และคณะ [88] ได้คิดประดิษฐ์วัฏจักรดูดซึมแบบคู่ขนานนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องทำความเย็น และเพื่อใช้เป็นปั๊มความร้อน ดังแสดงในรูปที่ 14 ระบบนี้ประกอบด้วยวัฏจักรดูดซึมแบบความดันชั้นเดียวสองวัฏจักร โดยวัฏจักรน้ำ-แอมโมเนียรับความร้อนจากแหล่งพลังงานภายนอก และทั้งความร้อนที่ระบายออกจากเครื่องดูดซึมและเครื่องควบแน่น จะถ่ายเทไปสู่วัฏจักร LiBr-น้ำ ในขณะที่ความร้อนจากเครื่องดูดซึมและเครื่องควบแน่นของวัฏจักรนี้จะระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมตามปกติ แต่เมื่อใช้เป็นระบบทำความเย็นผลการทำความเย็นที่ได้จะมาจากเครื่องระเหยของวัฏจักรทั้งสอง

10 วัฏจักรทำความเย็นดูดซึมแบบร่วมกับอีเจกเตอร์

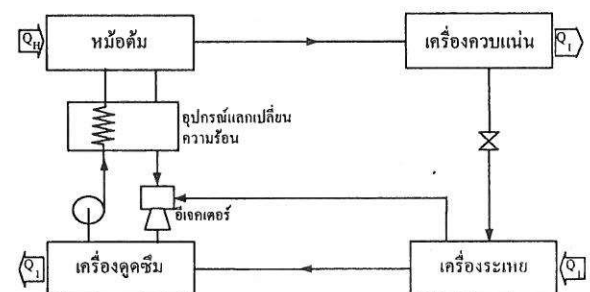
ระบบทำความเย็นแบบดูดซึมสามารถมีสมรรถนะในการทำงานที่สูงขึ้นได้เมื่อใช้อีเจกเตอร์ร่วมในการทำงาน แนวทางซึ่งเสนอโดย Kuhlenschmidt [89] ดังแสดงในรูปที่ 15 มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาระบบดูดซึมที่สามารถทำความเย็นที่อุณหภูมิต่ำโดยใช้สารทำงาน อันมีส่วนประกอบของเกลือเป็นสารดูดซึม แต่สามารถระบายความร้อนของเครื่องดูดซึมด้วยอากาศได้ ระบบนี้ใช้หม้อต้มแบบความดันสองชั้นซึ่งมีลักษณะคล้ายกับระบบดูดซึมแบบความดันสองชั้น แตกต่างตรงที่ไอสารทำความเย็นส่วนความดันต่ำกว่าจากหม้อต้มความดันชั้นที่สองนั้น ใช้เพื่อคั้งไอสารทำความเย็นออกจากเครื่องระเหย โดยไอที่ออกจากอีเจกเตอร์จะไหลออกไปยังเครื่องดูดซึม ทำให้ความดันภายในเครื่องดูดซึมมีค่าสูงกว่าในเครื่องระเหย จึงสามารถเลี่ยงการตกผลึกในเครื่องดูดซึมได้เมื่อต้องทำงานในสภาวะที่อุณหภูมิภายในเครื่อง

ระเหยมีค่าต่ำๆ หรือเมื่ออุณหภูมิในเครื่องดูดซึมมีค่าสูง (ระบายความร้อนด้วยอากาศ)

รูปที่ 15

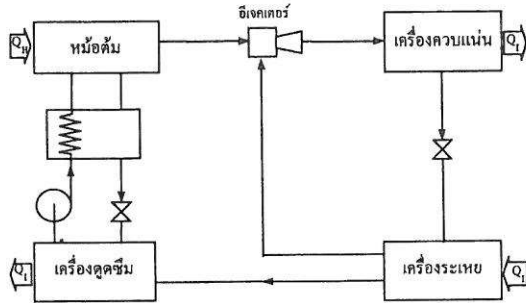
เป็นที่น่าสังเกตว่าระบบนี้ไม่มีเครื่องควบแน่น เพราะไอสารทำความเย็นความดันสูงจะควบแน่นเป็นของเหลวในหม้อต้มของหม้อต้มความดันชั้นที่สอง ในขณะที่ไอสารทำความเย็นความดันต่ำจากหม้อต้มความดันชั้นที่สอง จะใช้เป็นสารขับเคลื่อนอีเจกเตอร์ อย่างไรก็ดียังไม่มีการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและการทดลองของระบบนี้เผยแพร่ออกมา แต่ก็พอจะคาดเดาถึงค่า COP ของระบบได้ว่าไม่ควรจะสูงไปกว่าระบบดูดซึมแบบความดันชั้นเดียว เนื่องจากไอสารทำความเย็นบางส่วนที่ระเหยขึ้นมานั้นจะไหลทิ้งโดยตรงสู่เครื่องดูดซึมเพื่อเป็นสารขับเคลื่อนอีเจกเตอร์ โดยไม่กำเนิดเป็นผลการทำความเย็น ยิ่งไปกว่านี้เครื่องดูดซึมที่ใช้ในกรณีนี้ก็ยังต้องดูดซึมสารทำความเย็นปริมาณมากกว่าระบบดูดซึมอื่นๆ ซึ่งมีผลการทำความเย็นเท่ากันอีกด้วย

รูปที่ 16

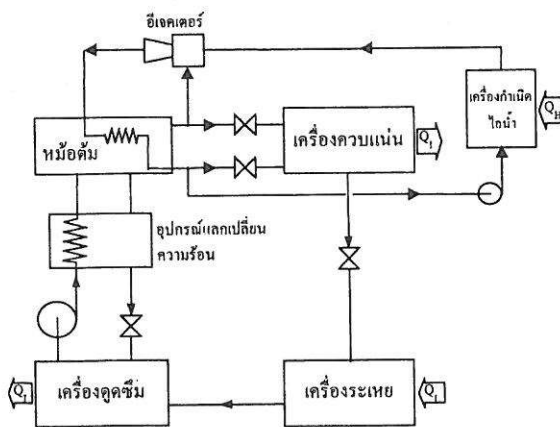
ระบบดูดซึมที่ใช้อีเจกเตอร์อีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเสนอโดย Chung และคณะ [90] และ Chen [91] เป็นดังแสดงในรูปที่ 16 ลักษณะจะคล้ายกับระบบของ Kuhlenschmidt กล่าวคือใช้อีเจกเตอร์เพื่อรักษาระดับความดันในเครื่องดูดซึมไว้ให้มีระดับที่สูงกว่าความดันในเครื่องระเหย แต่จะแตกต่างตรงที่สารที่ขับเคลื่อนอีเจกเตอร์คือสารทำงานเหลวความดันสูงจากหม้อต้ม ดังนั้นสารทำความเย็นที่เหมาะสมต่อการใช้งานจึงต้องเป็นสารที่มีความหนาแน่นและความดันสูงเท่านั้น ทั้งนี้เพราะอีเจกเตอร์ที่ใช้สารทำงานเหลวในการขับเคลื่อนนั้นไม่เหมาะที่จะใช้กับสารทำความเย็นที่มีความหนาแน่นของไอต่ำเช่น น้ำ (ในระบบที่ใช้ LiBr-น้ำ) และจากผลการศึกษาด้วยการทดลองพบว่าในการใช้สารทำงาน DMETEG-R22 และ DMETEG-R21 สัดส่วน

ความดันระหว่างเครื่องดูดซึมกับเครื่องระเหยมีค่าเพียง 1.2 นอกจากนี้ยังพบว่าหากความดันของเครื่องดูดซึมมีค่าเพิ่มขึ้น จะช่วยลดอัตราการไหลเวียนสารทำงานลงได้มากกว่าวัฏจักรแบบเดิมซึ่งทำงานภายใต้สภาวะเดียวกัน จึงเป็นไปได้ว่าค่า COP น่าจะเพิ่มสูงขึ้นได้

รูปที่ 17

วัฏจักรร่วมอีกรูปแบบหนึ่งเป็นแบบที่เสนอโดย Aphornratana และ Eames [92] ดังแสดงในรูปที่ 17 อีเจกเตอร์จะติดตั้งอยู่ระหว่างหม้อต้มและเครื่องควบแน่นของระบบดูดซึมแบบความดันชั้นเดียวซึ่งใช้ LiBr-น้ำเป็นสารทำงาน ไอน้ำความดันสูงจากหม้อต้มทำหน้าที่เป็นสารขับเคลื่อนอีเจกเตอร์ ความดันในหม้อต้มจึงสูงกว่าเครื่องควบแน่น ทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการตกผลึกเมื่อเพิ่มอุณหภูมิของสารทำงานให้สูงขึ้น และยังสามารถรักษาระดับความเข้มข้นของสารทำงานไว้ให้คงที่ได้โดยการเพิ่มทั้งอุณหภูมิและความดันพร้อมๆกัน ทำให้ปริมาณความร้อนที่ต้องใช้กับหม้อต้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ผลการทำความเย็นที่ได้ก็มีค่าสูงขึ้นเนื่องจากอีเจกเตอร์ช่วยนำพาไอสารทำความเย็นออกมาจากเครื่องระเหย เป็นผลให้ค่า COP เพิ่มค่าสูงขึ้นกว่าในระบบดูดซึมแบบความดันชั้นเดียวแบบเดิม จากผลการทดลองพบว่า COP ที่ได้มีค่าสูงถึง 0.86-1.04 อย่างไรก็ตามวิธีแบบนี้ต้องการความร้อนที่อุณหภูมิสูงถึงประมาณ 190-200°C (จึงอาจเป็นผลให้เกิดปัญหาเรื่องการกัดกร่อนต่ออุปกรณ์) และอุณหภูมิสิ่งแวดล้อมที่ไม่สูงนัก

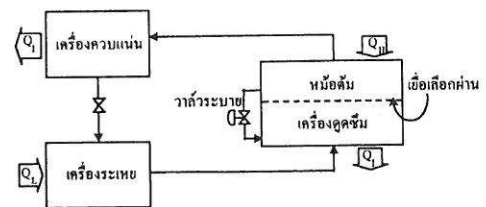

รูปที่ 18

รูปแบบที่เสนอโดย Eames และ Wu [93-94] แสดงในรูปที่ 18 โดยการรวมเอาปั๊มความร้อนแบบอีเจกเตอร์ซึ่งใช้ไอน้ำ กับระบบดูดซึมแบบความดันชั้นเดียวเข้าไว้ด้วยกัน ปั๊มความร้อนที่ใช้ไอน้ำนั้นดึงเอาความร้อนจากการควบแน่นสารทำความเย็นในวัฏจักรดูดซึมมาเพิ่มระดับอุณหภูมิขึ้น แล้วจึงถ่ายเทไปยังหม้อต้ม อีเจกเตอร์จะดูดไอสารทำความเย็นจากหม้อต้มแล้วควบแน่นไปพร้อมกับไอน้ำที่ใช้ขับเคลื่อนอีเจกเตอร์โดยระบายความร้อนไปสู่สารทำงานในหม้อต้มขณะทำงานอุณหภูมิในระบบจะถูกรักษาไว้ที่ 80°C จึงไม่ต้องกังวลปัญหาเรื่องการกัดกร่อนของอุปกรณ์ที่ใช้อุณหภูมิของพลังงานความร้อนจากแหล่งภายนอกที่ถ่ายเทให้แก่เครื่องกำเนิดไอน้ำมีค่าราว 200°C และจากผลการทดลองพบว่าค่า COP ที่ได้สูงถึง 1.03

11 วัฏจักรดูดซึมที่ใช้เยื่อเลือกผ่าน

Zerweck [95] ได้นำเสนอระบบดังแสดงในรูปที่ 19 จะเห็นว่าส่วนประกอบหลักของระบบจะเหมือนกับระบบดูดซึมปกติ เว้นแต่การใช้เยื่อเลือกผ่านในการแยกสารทำความเย็นออกจากสารทำงาน โดยเยื่อเลือกผ่านนี้จะยอมให้เฉพาะสารทำความเย็นผ่านไปได้เท่านั้น เพราะฉะนั้นสารทำความเย็นจากเครื่องดูดซึมจะผ่านไปยังหม้อต้มได้ โดยการแพร่ผ่านเยื่อเลือกผ่านโดยไม่ต้องอาศัยปั๊มช่วยเลย และค่าความดันแตกต่างระหว่างหม้อต้มกับเครื่องดูดซึมจะขึ้นอยู่กับชนิดของเยื่อที่เลือกมาใช้ โดยปกติแล้วสารดูดซึมจากเครื่องดูดซึมจะแพร่ผ่านไปสู่หม้อต้มพร้อมกับสารทำความเย็น (เนื่องจากความไม่สมบูรณ์หรือของเยื่อที่ใช้) ดังนั้นในการใช้งานจึงต้องติดตั้งวาล์วระบายสารดูดซึมที่หลุดรอดเข้าไปยังหม้อต้ม เพื่อคงความเข้มข้นของสารทำงานในเครื่องดูดซึมไว้ให้ได้ เยื่อที่ใช้ควรมีคุณสมบัติที่ต้องทนทานต่อสภาวะในการทำงาน เช่น อุณหภูมิ ความดัน ตลอดจนสารทำงานที่มีความรุนแรงได้ และเยื่อเลือกผ่านที่ดียังต้องช่วยลดความร้อนที่ถ่ายเทระหว่างหม้อต้มกับเครื่องดูดซึมลงให้ได้อีกด้วย [96]

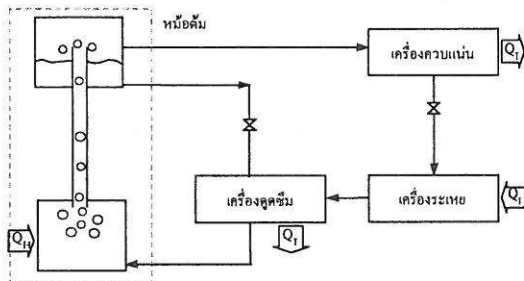
รูปที่ 19

12 ระบบดูดซึมที่ไหลเวียนโดยธรรมชาติ

ถึงแม้ว่าพลังงานที่ใช้เป็นหลักในระบบทำความเย็นดูดซึมจะเป็นพลังงานความร้อนก็ตาม ยังปรากฏการใช้พลังงานไฟฟ้าในบางส่วนเช่น ใช้สำหรับปั๊มเพื่อการหมุนเวียนสารทำงานในระบบ มีระบบการทำความเย็นแบบดูดซึมชนิดหนึ่งซึ่งทำงานโดยไม่ต้องการปั๊มเพื่อ

หมุนเวียนสารทำงาน แต่ใช้หลักการของการไหลโดยธรรมชาติซึ่งอาศัยความหนาแน่นที่แตกต่างกัน (bubble pump)

ระบบนี้เสนอโดย บริษัท Yazaki ในประเทศญี่ปุ่น อาศัยหลักการทำงานของวัฏจักรดูดซึมแบบความดันชั้นเดียวที่ใช้ LiBr-น้ำ เป็นสารทำงาน เนื่องจากใช้น้ำเป็นสารทำความเย็น ดังนั้นความแตกต่างของความดันระหว่างเครื่องควบแน่นและเครื่องระเหยจะมีค่าต่ำ จึงอาศัยความสูงที่แตกต่างของอุปกรณ์เพื่อจะรักษาความดันที่แตกต่างนี้ไว้ สารทำงานจากเครื่องดูดซึมจะสามารถหมุนเวียนผ่านขึ้นไปยังหม้อต้มได้โดยอาศัย bubble pump และสารทำงานจากหม้อต้มสามารถไหลกลับไปสู่เครื่องดูดซึมได้โดยอาศัยแรงดึงดูดของโลก ดังแสดงในรูปที่ 20 สารทำงานที่รับความร้อนในหม้อต้มจะเดือดพร้อมกับถูกปั๊มในเวลาเดียวกัน Smith และ Khahra [97] ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของเครื่องทำน้ำเย็นแบบดูดซึมของ Yazaki รุ่น CH-900-B ซึ่งใช้ propane gas เป็นเชื้อเพลิง

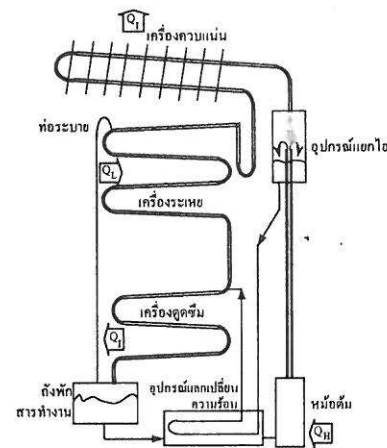
รูปที่ 20

Eriksson และ Jernqvist [98] ได้พัฒนาเครื่องแปลงความร้อนดูดซึมแบบหมุนเวียนด้วยธรรมชาติ ขนาด 10kW ซึ่งใช้ NaOH-น้ำ เป็นสารทำงาน เนื่องจากความแตกต่างของทั้งอุณหภูมิและความดัน ระหว่างเครื่องควบแน่นกับเครื่องระเหย ทำให้ต้องติดตั้ง เครื่องดูดซึม และเครื่องระเหยให้ต่ำกว่าเครื่องควบแน่นอยู่ 7 และ 10 เมตร ตามลำดับ ความสูงของเครื่องมีค่าถึง 14 เมตร ซึ่งเทียบเท่ากับความดันแตกต่างในระบบที่ 1 bar

13 ระบบทำความเย็นดูดซึมซึ่งอาศัยการแพร่

แนวคิดของระบบนี้เริ่มต้นมาจาก Platen และ Munters [99] ในปี ค.ศ. 1928 ซึ่งในขณะนั้นยังเป็นนักศึกษาอยู่ที่ Royal Institute of Technology ประเทศสวีเดน ดังแสดงในรูปที่ 21 ระบบนี้เป็นระบบทำความเย็นดูดซึมที่ใช้น้ำ-แอมโมเนียเป็นสารทำงานและไม่ใช่ปั๊มในการหมุนเวียนสารทำงาน แต่เนื่องจากใช้แอมโมเนียเป็นสารทำความเย็น ค่าความดันแตกต่างในระบบระหว่างเครื่องควบแน่นกับเครื่องระเหยจึงมีค่าสูงจนไม่สามารถใช้ bubble pump ในการหมุนเวียนสารทำงานได้โดยลำพัง จำเป็นต้องอาศัยก๊าซเฉื่อยช่วย โดยบรรจุเข้าไปในเครื่องระเหยและเครื่องดูดซึม ทำให้ค่าความดันที่แตกต่างในระบบหายไป ทำให้สามารถใช้ bubble pump เพื่อการหมุนเวียนสารทำงานได้ ถึงแม้ความดันรวมของระบบจะไม่แตกต่างกันก็ตามระบบก็ยัง

สามารถจะกำเนิดผลการทำความเย็นได้โดยอาศัยหลักการของความดันย่อย (partial pressure) กล่าวคือก๊าซเฉื่อยที่บรรจุเข้าไปในเครื่องระเหยและเครื่องดูดซึมนั้นจะทำให้เกิดความดันย่อยของแอมโมเนีย ซึ่งมีค่าต่ำขึ้น ความดันย่อยที่เกิดขึ้นนี้จะเป็นผลให้อุณหภูมิอิ่มตัวของแอมโมเนียที่สัมพันธ์กับความดันย่อยนั้นมีค่าต่ำตามไปด้วย ความเย็นที่ต้องการจึงเกิดขึ้นได้ก๊าซเฉื่อยที่จะนำมาใช้นั้นควรมีคุณสมบัติที่จะไม่ควบแน่นภายใต้สภาวะการทำงานของระบบและไม่ทำปฏิกิริยากับสารทำงานในระบบด้วย ก๊าซที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะใช้เป็นก๊าซเฉื่อยก็เช่น ก๊าซไฮโดรเจน หรือ ก๊าซฮีเลียม เป็นต้น

รูปที่ 21

ข้อดีประการหนึ่งของระบบทำความเย็นนี้คือ ทำงานได้โดยไม่ต้องใช้พลังงานไฟฟ้า จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะใช้ในสถานที่ซึ่งไฟฟ้าเข้าไปไม่ถึงหรือหาได้ยาก ในอดีตนี้ระบบนี้มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายในครัวเรือนเพื่อใช้เป็นตู้แช่ เนื่องจากการใช้งานตลอดจนการดูแลรักษาที่ง่าย และเสียรบกวนน้อยในขณะที่กำลังทำงาน จึงเหมาะสมต่อการใช้งาน หรือในสถานที่ซึ่งต้องการความเงียบ เช่น ห้องพักในโรงแรม แต่อาจไม่เหมาะที่จะใช้เพื่อการปรับอากาศเนื่องจากทำการผลการทำความเย็นที่ทำได้มีค่าประมาณ 50W เท่านั้น [100]

มีงานวิจัยที่ทำการปรับปรุงเครื่องแบบเก่าเพื่อพัฒนาสมรรถนะเช่น ปรับปรุงสมรรถนะหม้อต้ม [101] เปลี่ยนก๊าซเฉื่อยจากไฮโดรเจนเป็นฮีเลียม [102] เพื่อป้องกันการระเบิด นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างระบบที่ใช้ก๊าซไฮโดรเจน และ ก๊าซฮีเลียมอีกด้วย [102-105]

บทสรุป

จากการรวบรวมการศึกษาเกี่ยวกับระบบดูดซึมไอ พบว่ามีหลายรูปแบบแต่แนวทางในการพัฒนาทางเทคโนโลยีนั้นพอจะสรุปได้เป็นสามแนวทางกว้างๆคือ การพัฒนาสารทำงานชนิดใหม่ การพัฒนาสมรรถนะของเครื่องดูดซึม และการประดิษฐ์คิดค้นวัฏจักรขั้นสูงรูปแบบใหม่ๆ

มีการพัฒนาวัฏจักรดูดซึมหลายรูปแบบ โดยเพิ่มเติมการทำงานให้สลับซับซ้อนมากกว่าระบบดูดซึมแบบความดันชั้นเดียวแบบเดิม ซึ่งในปัจจุบันระบบสมรรถนะสูงที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับ และนำมาใช้งานจริงในอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรมก็คือระบบดูดซึมแบบความดันสองชั้นซึ่งใช้ LiBr-น้ำ เป็นสารทำงาน อย่างไรก็ตามการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับวัฏจักรที่ทำงานด้วยความดันหลายชั้นก็ยังเป็นความหวังในการพัฒนาระบบทำความเย็นดูดซึมต่อไปในอนาคต ในขณะที่ระบบร่วมอีเจกเตอร์ [92] ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่มีความเป็นไปได้ในการใช้งาน เนื่องจากสมรรถนะของระบบที่ทำได้นั้นเทียบเท่ากับระบบดูดซึมแบบความดันสองชั้นแต่ความซับซ้อนของระบบเพิ่มขึ้นจากแบบความดันชั้นเดียวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ระบบดูดซึมที่ไหลเวียนโดยธรรมชาติและระบบดูดซึมที่อาศัยการแพร่ นั้นถือเป็นระบบดูดซึมที่ใช้เฉพาะพลังงานความร้อนเท่านั้นในการทำงาน ได้รับการยอมรับให้ใช้งานในระดับครัวเรือนอย่างกว้างขวาง แต่ค่าสมรรถนะของระบบต่ำ โดยค่า COP จะอยู่ระหว่าง 0.1-0.2 เท่านั้น แต่ก็มีความพยายามที่จะปรับปรุงสมรรถนะของระบบให้ดีขึ้นในหลายๆทาง

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความนี้จะประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะผู้ที่เพิ่งจะเริ่มศึกษาเกี่ยวกับระบบดูดซึมไอ หรือช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านนี้ได้ตามสมควร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณในการสนับสนุนของ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว)

เอกสารอ้างอิง

- [1] Herold K. E. and Radermacher L., Absorption heat pump, Mech. Eng., Aug., (1989), pp. 68-73.
- [2] Gosney W. B., Principle of refrigeration, Cambridge Uni. Press, (1982).
- [3] Perez-Blanco, H, Absorption heat pump performance for different types of solution, Int. J. Ref., Vol. 7, No. 2, (1984), pp. 115-122.
- [4] Holmberg P. and Berntsson T., Alternative working fluids in heat transformers, ASHRAE Trans., Vol. 96, (1990), pp. 1582-1589.
- [5] Marcriss R. A., Gutraj J. M., and Zawacki T. S., Absorption fluid data survey: final report on worldwide data, ORLN/sub/8447989/3, Inst. Gas Tech., (1988).
- [6] Park Y. M. and Sonntag R. E., Thermodynamic properties of ammonia-water mixtures : a generalized equation-of-state approach, ASHRAE Trans., Vol. 96, (1990), pp. 150-159.
- [7] El-Sayed Y. M. and Tribus M., Thermodynamic properties of water-ammonia mixtures : theoretical implementation for use in power cycle analysis, ASME Pub. AES, Vol. 1, (1985), pp. 89-95.
- [8] Ziegler B. and Trepp C., Equation of state for ammonia-water mixtures, Int. J. Refrig., Vol. 7, No. 2, (1984), pp. 101-106.
- [9] Herold K. E., Han K., and Moran M. J., AMMWAT : a computer program for calculating the thermodynamic properties of ammonia and water mixtures using a Gibbs free energy formulation, ASME Pub. AES, Vol. 4, (1988), pp. 65-75.
- [10] Patek J. and Klomfae J., Simple function for fast calculations of selected thermodynamic properties of ammonia-water system, Int. J. Refrig., Vol. 18, No. 4, (1995), pp. 228-234.
- [11] Berestneff A. A., Absorption refrigeration, Mech. Eng., Vol. 72 (1949), pp.216-220.
- [12] McNeely L. A., Thermodynamic properties of aqueous solutions of lithium bromide, ASHRAE Trans., Vol. 85, part 2, (1979), pp. 413-434.
- [13] Patterson M. R. and Perez-Blanco H., Numerical fits of properties of lithium-bromide water solutions, ASHRAE Trans., Vol. 94, part 2, (1988), pp. 2059-2077.
- [14] Lee R. J., DiGuilio R. M., Jeter S. M., and Teja A. S., Properties of lithium bromide-water solutions at high temperatures and concentrations-part II: density and viscosity, ASHRAE Trans., Vol. 96, (1990), pp. 709-714.
- [15] Jeter S. M., Moran J. P., and Teja A. S., Properties of lithium bromide-water solutions at high temperatures and concentrations-part III: specific heat, ASHRAE Trans., Vol. 98, (1992), pp. 137-149.
- [16] Lenard J. L. Y., Jeter S. M., and Teja A. S., Properties of lithium bromide-water solutions at high temperatures and concentrations-part IV: vapor pressure, ASHRAE Trans., Vol. 98, (1992), pp. 167-172.
- [17] Modahl R. J. and Lynch P. J. Arsenic trioxide corrosion inhibitor for absorption refrigeration system, U.S. Patent No. 3609086, (1971).

- [18] Iyoki S. and Uemura T., Studies on corrosion inhibitor in water-lithium bromide absorption refrigerating machine, Reito, Vol. 53, No. 614, (1978), pp. 1101-1105.
- [19] Wen T. C. and Lin, S. M., Corrosion inhibitors the absorption system, J. Chin. Inst. Chem. Eng., Vol. 22, (1992), pp. 311-316.
- [20] Verma, S.K., Mekhjian M. S., Sandor G.R., and Nakada N., Corrosion Inhibitor in Lithium Bromide Absorption Fluid for Advanced and Current Absorption Cycle machines, ASHRAE Trans., Vol.105, pt.1, (1999), pp.813-815.
- [21] Albertson C. E. and Krueger R. H., Heat transfer additives for absorbent solution, U.S. Patent No. 3580759 (1971).
- [22] Chang W. C., Marcriss R. A., and Rush W. F., Secondary alcohol additives for lithium bromide-water absorption refrigeration system, U.S. Patent No. 3609087, (1971).
- [23] Elkassabgi Y. M. and Perez-Blanco H., Experimental study of the effects of alcohol additives in lithium bromide/water pool absorber, ASHRAE Trans., Vol. 97, (1991), pp. 403-405.
- [24] Daiguji H., Hihara E., and Saito T., Mechanism of absorption enhancement by surfactant, Int. J. Heat Mass transfer, Vol. 40, No. 8, (1997), pp. 1743-1752.
- [25] Hihara E. and Saito T., Effect of surfactant on falling film absorption, Int. J. Refrig., Vol. 16, No. 5, (1993), pp. 339-346.
- [26] Aphornratana S., Research on absorption refrigerators and heat pumps, Reric Int. Energy J., Vol. 17, No. 1, (1995), pp. 1-19.
- [27] Agarwal R. S. and Bapat S. L., Solubility characteristics of R22-DMF refrigerant-absorbent combination, Int. J. Refrig., Vol. 8, Mar., (1985), pp. 70-74.
- [28] Ando E. and Takeshita I., Residential gas-fired absorption heat pump based on R22-DEGDME pair-part I : thermodynamic properties of the R22-DEGDME pair, Int. J. Refrig., Vol. 7, May, (1984), pp. 181-185.
- [29] Bhaduri S. C. and Verma H. K., P-T-X behavior of R22 with five different absorbents, Int. J. Refrig., Vol. 9, Nov., (1986), pp. 362-366.
- [30] Bhaduri S. C. and Verma H. K., Heat of mixing of R22-absorbent mixture, Int. J. Refrig., Vol. 11, Mar., (1988), pp. 92-95.
- [31] Fatouh M. and Murthy S. S., Comparison of R22-absorbent pairs for vapour absorption heat transformers based on P-T-X-H data, Heat Recovery Systems & CHP, Vol. 13, No. 1, (1993), pp. 33-48.
- [32] Murphy K. P. and Phillips B. A., Development of residential gas absorption heat pump, Int. J. Refrig., Vol. 7, No. 1, (1984), pp.56-58.
- [33] Best R. and Holland F. A., A study of the operating characteristics of an experimental absorption cooler using ternary systems, Int. J. Energy Res., Vol. 14, (1990), pp. 553-561.
- [34] Idema P. D., Real process simulation of a LiBr/ZnBr₂/CH₃OH absorption heat pump, ASHRAE Trans., Vol. 93, (1987), pp. 562-574.
- [35] Herold K. E., Radermacher R., Howe, L., and Erickson, D. C., Development of an absorption heat pump water heater using an aqueous ternary hydroxide working fluid, Int. J. refrig., Vol. 14, May, (1991), pp.156-167.
- [36] Barragan R. M., Arellano V. M., Heard C. L., and Best R., Experimental performance of ternary solution in an absorption heat transfer, Int. J. Energy, Res., Vol. 22, (1998), pp.73-83.
- [37] Aphornratana S., Theoretical and experimental investigation of a combined ejector-absorption refrigerator, Ph.D. thesis, University of Sheffield, U.K., (1995).
- [38] Choudhury S. K., Hisajima D., Ohuchi T., Nishiguchi A., Fukushima T., and Sakaguchi S., Absorption of vapors into liquid films flowing over cooled horizontal tubes, ASHRAE Trans., Vol. 99, (1993), pp. 81-89.
- [39] Matsuda A., Choi K. H., Hada K., and Kawamura, T., Effect of pressure and concentration on performance of a vertical falling-film type of absorber and generator using lithium bromide aqueous solutions, Int. J. Refrig., Vol. 17, No. 8, (1994), pp.538-542.
- [40] Cosenza F. and Vliet G. C., Absorption in falling water/LiBr films on horizontal tubes, ASHRAE Trans., Vol. 96, (1990), pp.693-701.
- [41] Morioka I. And Kiyota M., Absorption of water vapor into a wavy film of an aqueous solution of LiBr, JSME Int. J., Series II, Vol. 34, No. 2, (1991), pp. 183-188.

- [42] Kim K. J., Berman N. S., Chau D. S. C., and Wood B. D., Absorption of water vapour into falling films of aqueous lithium bromide, *Int. J. Refrig.*, Vol. 18, No. 7, (1995), pp. 486-494.
- [43] Benzeguir B., Setterwall F., and Uddholm H., Use of wave model to evaluate falling film absorber efficiency, *Int. J. Refrig.*, Vol. 14, Sep., (1991), pp. 292-296.
- [44] Fujita T., Falling liquid films in absorber machines, *Int. J. Refrig.*, Vol. 16, No. 4, (1993), pp. 282-294.
- [45] Andberg J. W. and Vliet G. C. A simplified model for absorption of vapors into liquid films flowing over cooled horizontal tubes, *ASHRAE Trans.*, Vol. 93, (1987), pp. 2454-2466.
- [46] Ramshaw C. and Winnington T. L., An intensified absorption heat pump, *Proc. Inst. Refrig.*, Vol. 85, (1988), pp. 26-33.
- [47] Swallow F. E. and Smith I. E., Vapour absorption into liquid films on rotating discs, School of Mech. Eng., Cranfield Institute of Technology, England.
- [48] Kang Y. T. and Christensen R. N., Transient analysis and design model of LiBr-H₂O absorber with rotating drums, *ASHRAE Trans.*, Vol. 101, (1995), pp.1163-1174.
- [49] Kang Y. T., Chen W., and Christensen R. N., A generalized component design model by combined heat and mass transfer analysis in NH₃-H₂O absorption heat pump systems, *ASHRAE Trans.* PH-97-3-2, (1997).
- [50] Jeong S. and Lee S. K., heat transfer performance of a coiled tube absorber with working fluid of ammonia/water., *ASHRAE Trans.* SF-98-21-4, (1998).
- [51] Perez-Blanco H., A model of an ammonia-water falling film absorber, *ASHRAE Trans.*, Vol. 94, (1988), pp.467-483.
- [52] Best R., Porras L., and Holland, F. A., Thermodynamic design data for absorption heat pump system operating on ammonia-nitrate : part I cooling, *Heat Recovery System & CHP*, Vol. 11, No. 1, (1991), pp. 49-61.
- [53] Idema P. D., Simulation of stationary operation and control of a LiBr/ZnBr₂/CH₃OH absorption heat pump system, Directly fired heat pump, *Procs. Int. Conf. University of Bristol*, 19-21 Sep., (1984), paper 2.1.
- [54] Grossman G. and Gommed K., A computer model for simulation of absorption system in flexible and modular form, *ASHRAE Trans.*, Vol. 93, (1987), pp. 2389-2427.
- [55] Grover G. S., Eisa M. A. R., and Holland F. A., Thermodynamic design data for absorption heat pump system operating on water-lithium chloride : part I cooling, *Heat Recovery System & CHP*, Vol. 8, No. 1, (1988), pp. 33-41.
- [56] Bennani N., Prevost M., and Coronas A., Absorption heat pump cycle: performance analysis of water-glycerol mixture, *Heat Recovery System & CHP*, Vol. 9, No. 3, (1989), pp. 257-263.
- [57] Grossman G., Absorption heat transformer for process heat generation from solar ponds, *ASHRAE Trans.*, Vol. 97, (1991), pp. 420-427.
- [58] Ikeuchi M., Yumikura T., Ozaki E., and Yamanaka G., Design and performance of a high-temperature-boost absorption heat pump, *ASHRAE Trans.*, Vol.90, (1985), pp. 2081-2094.
- [59] Nakanishi T., Furukawa T., and Sato N., Industrial high-temperature heat pump, *Hitachi zosen Tech. Rev.*, Vol. 42, part I, (1981), pp. 7-12.
- [60] Siddig-Mohammed, B. E., Performance studies on a reversed absorption heat pump, Ph.D. thesis, University of Salford, U.K., (1982).
- [61] Antonopoulos K. A. and Rogdakis E. D., Nomographs for optimum solar pond driven LiBr/ZnBr₂/CH₃OH absorption refrigeration system, *Int. J. Energy Res.*, Vol. 16, (1992), pp. 413-429.
- [62] George J. M. and Murthy S. S., Influence of heat exchanger effectiveness on performance of vapour absorption heat transformers, *Int. J. Energy Research*, Vol. 13, (1989) pp. 455-457.
- [63] George J. M. and Murthy S. S., Influence of absorber effectiveness on performance of vapour absorption heat transformers, *Int. J. Energy Research*, Vol. 13, (1989), pp. 629-638.
- [64] George J. M. and Murthy S. S., Influence of generator effectiveness on performance of vapour absorption heat transformers, *Int. J. Energy Research*, Vol. 13, (1989), pp. 687-699.
- [65] Vliet G. C., Lawson M. B., and Lithgow R. A., Water-lithium bromide double-effect absorption cooling cycle analysis, *ASHRAE Trans.*, Vol. 88, (1982), pp. 811-822.

- [66] Kaushik S. C. and Chandra S., Computer modeling and parametric study of a double-effect generation absorption refrigeration cycle, *Energy Convers. Mgmt.*, Vol. 25, No. 1, (1985), pp. 9-14.
- [67] Garimella S. and Christensen R. N., Cycle description and performance simulation of a gas-fired hydronically coupled double-effect absorption heat pump system, *ASE-Vol. 28*, recent Research in Heat pump Design. ASME pub., (1992), pp.7-14.
- [68] Devault R. C. and Marsala J., Ammonia-water triple-effect absorption cycle, *ASHRAE Trans.* Vol. 96, (1990), pp. 676-682.
- [69] Grossman G., Zaltash A., Adcock P. W., and Devault R. C., Simulating a 4-effect absorption chiller, *ASHRAE J.*, Jun., (1995), pp. 45-53.
- [70] Ziegler F., Kahn R., Summerer F., and Alefeld G., Multi-effect absorption chillers, *Int. J. Refrig.*, Vol.16, No. 5, (1993), pp.301-310.
- [71] Altenkirch E. and Tenckhoff B., Absorptionkaeltemaschine Zur kontinuierlichen erzeugung von kaelte und waerme oder acuh von arbeit., German Patent 278076, (1911).
- [72] Herold K. E., Radermacher R., and Klein S. A., Absorption chillers an heat pumps, CRC Press Inc., (1996).
- [73] Hanna W. T., Wilkinson W. H., Saunders J. H., and Phillips D. B., Pinch-point analysis : an aid to understanding the GAX absorption cycle, *ASHRAE Trans.*, Vol. 101, (1995), pp. 1189-1198.
- [74] Staicovici M. D., Polybranched regenerative GAX cooling cycles, *Int. J. Refrig.*, Vol. 18, No. 5, (1995), pp. 318-329.
- [75] Grossman G., Devault R. C., Creswick F., Simulation and performance analysis of an ammonia-water absorption heat pump based on the generator-absorber heat exchanger (GAX) cycle, *ASHRAE Trans.*, Vol. 101, (1995), pp. 1313-1323.
- [76] Potnis S. V., Gomezplata A., Papar R. A., Annand G., and Erickson D. C., Gax component simulation and validation, *ASHRAE Trans.*, Vol. 103, (1997).
- [77] Kang Y. T., Chen W., and Christensen R. N., Development of design model for a rectifier in GAX absorption heat pump systems, *ASHRAE Trans.*, Vol. 102, (1996), pp. 963-972.
- [78] Priedeman D.K. and R.N. Christensen GAX Absorption Cycle Design Process, *ASHRAE Trans.*, Vol.105, pt.1, (1999), pp.769-779.
- [79] Kandlikar S. G., A new absorber heat recovery cycle to improve COP of aqua-ammonia absorption refrigeration system, *ASHRAE Trans.*, Vol. 88, (1982), pp. 141-158.
- [80] Kaushik S. C. and Kumar R., A comparative study of an absorber heat recovery cycl for solar refrigeration using NH3-refrigerant with liquid/solid absorbents, *Energy Research*, Vol. 11, (1987), pp. 123-132.
- [81] CAC, Compound Absorption Chiller project performed for DOE by Battelle Memorial Institute, (1985).
- [82] Groll E. A., Current Status of Absorption/Compression Cycle Technology, *ASHRAE Trans.*, Vol.103, Pt.1, (1997).
- [83] Machielsen C. H. M., Research Activities on Absorption Systems for Heating, Cooling and Industrial Use, *ASHRAE Trans.*, Vol.96, pp.1577-1581., (1990).
- [84] Rane M.V. and R. Radermacher Two-Stage Vapor compression Heat Pump with Solution Circuits: Performance Enhancement with a Bleed Line, Tokyo: Proceedings of Absorption Heat Pump Conference, Sept. 30-Oct. 2, (1991), pp. 97-102.
- [85] Rane M.V., Amrane K., and R.Radermacher R., Performance Enhancement of a Two-Stage Vapor Compression Heat Pump with Solution Circuits by Eliminating the Rectifier, *Int. J. Refrig.*, Vol.16, No.4, (1993), pp.247-257.
- [86] Caccoila G., Restuccia G., and Rizzo G., Theoretical performance of an absorption heat pump using ammonia-water-potassium hydroxide solution, *Heat Recovery System & CHP*, Vol. 10, No. 3, (1990), pp. 177-185.
- [87] Groll, E.A. and R. Radermacher, Vapor compression heat pump with solution circuit and desorber/absorber heat exchange, *Proc. of the Absorption Heat Pump Conf.*, Jan 19-21, New Orleans, La., AES no 31, (1994), pp. 463-469.
- [88] Hanna W.T., Wilkinson W. H., and Ball D. A., The Battelle Dual-Cycle Absorption Heat Pump, Direct Fired Heat Pumps, *Procs. Int. Conf. Uni. Of Bristol*, 19-24 Sept., paper 2.7, (1984).
- [89] Kuhlenschmidt D., Absorption Refrigeration System with Multiple Generator Stages, U.S. Patent No.3717007, (1973).

- [90] Chung H., Huor M. H., Prevost M., and Bugarel R., Domestic Heating Application of an Absorption Heat Pump, Directly Fired Heat Pumps, Procs. Int. Conf., Uni.of Bristol, paper 2.2, (1984).
- [91] Chen L.T., A New Ejector-Absorber Cycle to Improve the COP of an Absorption Refrigeration System, Applied Energy, Vol.30, (1988), pp.37-51.
- [92] Aphornratana S., and Eames I.W., Experimental Investigation of a Combined Ejector-Absorption Refrigerator, Int. J. of Energy Res., Vol.22, (1998), pp.195-207.
- [93] Wu S., and Eames I. W., A novel absorption-recompression refrigeration cycle, Applied Thermal Eng., Vol.20, (2000), pp.721-736.
- [94] Eames I.W., and Wu S., Experimental proof-of-concept testing of an innovative heat-powered vapour recompression-absorption refrigerator cycle, Applied Thermal Eng., Vol.18, (1998), pp.1149-1157
- [95] Zerweck G., Ein-oder mehrstufige Absorptionswärmepumpe, German Patent No DE 30 09 820 A1, (1980).
- [96] Carey C.O.B., Research and testing of working fluids suitable for an absorption heat pump to heat buildings, Ph.D. Thesis, Cranfield Institute of Technology, (1984).
- [97] Smith I. E. and Khahra J. S., Performance Tests on a CH-900-B Yazaki Absorption Water Chiller, Cranfield Institute of Technology, (1983).
- [98] Eriksson K. and Jernquist Å., Heat Transformers with self-circulation: design and preliminary operational data, Int. J. Refrig., Vol.12, No.1, (1989), pp.15-20.
- [99] Platen B.C.V. and Munters C.G., Refrigerator, U.S. Patent No 1,685,764, (1928).
- [100] Chen J., Kim K. J., and Herold K. E., Performance enhancement of a diffusion-absorption refrigerator, Int. J. Refrig., Vol.19, No.3, (1996), pp.208-218.
- [101] Steirlin H. and Ferguson J. R., Diffusion Absorption Heat Pump (DAHP), ASHRAE Trans., Vol.96, Part 1, (1990), pp.3319-3328.
- [102] Wang L. and Herold K. E., Diffusion-Absorption Heat Pump, Annual Report to Gas Research Institute, GRI-92/0262, (1992).
- [103] Steirlin H. and Ferguson, Diffusion Absorption Heat Pump (DAR), Proceedings of Workshop on Absorption Heat Pumps, (1988), pp.247-257.
- [104] Kouremenos D.A. and Sagia A. S., Use of Helium instead of Hydrogen in Inert gas Absorption Refrigeration, Int. J. Refrig., Vol.11, (1988), pp.336-341.
- [105] Narayankhedlar K. G. and Maiya M. P., Investigation of Triple fluid Vapor Absorption Refrigerator, Int. J. Refrig., Vol.8 (1985), pp.335-342.

ตารางแสดงการเปรียบเทียบเทคโนโลยีการดูดซึมแบบต่างๆ

ระบบ	จำนวนชั้นความดัน	อุณหภูมิทำงาน (°C)	สารทำงาน	ผลการทำความเย็น (ton)	COP	สถานะ	หมายเหตุ
ความดันชั้นเดียว	2	80-110	LiBr-น้ำ	10-100	0.5-0.7	เครื่องทำน้ำเย็น (Chiller) ขนาดใหญ่	- นิยมใช้กันแพร่หลายเพราะระบบไม่ซับซ้อน - ใช้เป็นสารทำความเย็น ไม่สามารถทำอุณหภูมิได้ต่ำกว่า 0°C - ขณะทำงานระบบจะมีความดันต่ำกว่าบรรยากาศ - อาจต้องการการหล่อเย็นด้วยน้ำเพื่อป้องกันการตกผลึกของสารทำงานเมื่อความเข้มข้นสูง
แบบความดันสองชั้น (ไหลแบบอนุกรม)	2	120-150	น้ำ-แอมโมเนีย	3-25	0.5	เพื่อการพาณิชย์	- ต้องติดตั้งอุปกรณ์แยกไอ (rectifier) - สารทำงานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - ความดันระบบสูงเพราะใช้แอมโมเนียเป็นสารทำความเย็น
แบบความดันสองชั้น (ไหลแบบขนาน)	3	120-150	LiBr-น้ำ	มีถึง 1000	0.8-1.2	เครื่องทำน้ำเย็น (Chiller) ขนาดใหญ่	- ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการตกผลึก - เหมาะที่จะใช้งานเป็นปั๊มความร้อน - เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในบรรดาแบบที่มีจำหน่ายในท้องตลาด
(ไหลขนานกัน)	2	< 0	น้ำ-แอมโมเนีย			ชุดทดลอง	ความร้อนจากการควบแน่นในชั้นความดันแรก จะเป็นความร้อนป้อนให้แก่หม้อต้มในชั้นความดันที่สอง
แบบความดันสามชั้น	4	200-230	LiBr-น้ำ		1.4-1.5	แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ โดย computer	- ระบบมีการทำงานซับซ้อน - ต้องการความร้อนที่มีอุณหภูมิสูง - ต้องการการบำรุงรักษาเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเกิดการกัดกร่อนที่มากกว่าปกติเพราะใช้งานที่อุณหภูมิสูง

ระบบ	จำนวนชั้น ความดัน	อุณหภูมิทำงาน (°C) แหล่งความร้อน	สารทำงาน	ผลการทำความเย็น (ton)	COP	สถานะ	หมายเหตุ
ความดันเครื่องขึ้น	3	ต่ำ	น้ำ-แอมโมเนีย	<0	0.2-0.3	แบบจำลองทาง คณิตศาสตร์ โดย computer	1. ระบบมีความซับซ้อนในแง่ประสิทธิภาพในการ ทำงานต่ำ 2. เหมาะสมที่จะใช้ ในสถานที่ซึ่งมีความร้อนราคาถูก
ร่วมกับอีเจคเตอร์	3		LiBr-น้ำ			จดสิทธิบัตรแล้ว	1. ใช้อีเจคเตอร์เพิ่มความดัน เพื่อแก้ไขการตกผลึกใน เครื่องดูดซึม 2. ใช้สารทำความเย็นที่ได้จากหม้อต้มในชั้นความดันที่ สองใช้เพื่อจุดประสงค์ในการฉีดเข้าอีเจคเตอร์ มากกว่า เพื่อผลในการทำความเย็น 3. COP น่าจะมีค่าใกล้เคียงกับระบบดั้งเดิม
Chung 's และ Chang's	3		DMETEG/R21 DMETEG/R22				1. ใช้อีเจคเตอร์แทนวาล์ว เพื่อลดความดันสารทำงาน เหลวก่อนที่จะไหลกลับมายังเครื่องดูดซึม 2. ความดันในเครื่องดูดซึมที่เพิ่มขึ้นโดยใช้อีเจคเตอร์ จะช่วยเพิ่มปริมาณสารทำความเย็น ทำให้อัตราการหมุน เวียนสารทำงานลดลง
Aphornratana's	3	180-200	LiBr-น้ำ	2kW	0.9-1.1	ชุดทดลอง	3. เหมาะที่จะใช้ร่วมกับสารทำความเย็นความหนาแน่นสูง 1. อีเจคเตอร์ติดตั้งอยู่ระหว่างหม้อต้ม กับเครื่องควบแน่น ทำให้อุณหภูมิและความดันในหม้อต้มมีค่าสูง โดยความ ร้อนที่ให้แก่ระบบ ไม่เพิ่มขึ้นมากนัก 2. ค่าการทำความเย็นที่สูงขึ้นจากการทำงานของอีเจคเตอร์ ทำให้ COP เพิ่มขึ้นใกล้เคียงกับระบบความดันสองชั้น 3. การกักความร้อนจะเพิ่มขึ้น จากอุณหภูมิทำงานของระบบที่ สูงขึ้น

ระบบ	จำนวนชั้น ความดัน	อุณหภูมิทำงาน (°C) แหล่งความร้อน	สารทำงาน	ผลการทำความเย็น (ton)	COP	สถานะ	หมายเหตุ
Eames and Wu's	3	200	LiBr-น้ำ	5kW	1.03	ชุดทดลอง	1. อีเจคเตอร์ทำหน้าที่เป็น ปั๊มความร้อนเพื่อใช้ดึงความร้อนจากเครื่องควบแน่นแล้วส่งกลับ ไปให้แก่หม้อต้ม 2. ความร้อนและความร้อนของไอน้ำที่ออกจากอีเจคเตอร์ ลดลงได้ด้วยการใช้อีเจคเตอร์ 3. COP มีค่าที่สูงขึ้นเนื่องจากความร้อนทิ้งซึ่งถ่ายผ่านเครื่องดูดซึม มีค่าลดลง 4. การกักความร้อนจะลดลง เนื่องจากการใช้งานที่อุณหภูมิไม่สูงนัก (< 100°C)
Yazaki self-circulation system	2	80-110	LiBr-น้ำ	10-20kW	0.6	เครื่องทำน้ำเย็น	1. ต้องการเครื่องดูดซึมที่ระบายความร้อนด้วยน้ำ 2. ไม่ใช้ปั๊มซึ่งอาศัยงานกลในการทำงาน
อาศัยการแพร่ (Diffusion absorption cycle)	1	140-200	น้ำ-แอมโมเนีย- ก๊าซไฮโดรเจน หรือ ก๊าซฮีเลียม	50-300W	0.05-0.2	ตู้เย็นในครัวเรือน	1. ใช้เฉพาะความร้อนในการเดินระบบ 2. สามารถใช้งานในสถานที่ซึ่งไม่มีไฟฟ้า 3. แทบไม่ต้องการการบำรุงรักษา เนื่องจากไม่มีชิ้นส่วนเคลื่อนที่
เยื่อเลือกผ่าน (osmotic membrane)	2					จดสิทธิบัตรแล้ว	4. สารทำงานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1. ความเป็นไปได้ของระบบ ขึ้นกับเทคโนโลยีของเยื่อเลือกผ่าน 2. เป็นระบบที่สามารถทำงานได้โดยใช้ความร้อนแทนน้ำ
ร่วนอัดไอ-ดูดซึมไอ	2		หลายคู่สาร		ได้ถึง 4.5	แบบจำลองทาง คณิตศาสตร์ โดย computer	1. ต้องการงานกลในการเดินเครื่องอัดไอ 2. ใช้วัฏจักรดูดซึมแทนเครื่องระเหยและเครื่องควบแน่น ในวัฏจักรอัดไอเดิม เพื่อช่วยลดงานในการอัดเนื่องจาก สัดส่วนการอัดที่ลดลง